

ZAPISNIK

**sa 34. sjednice Odbora za evropske integracije Skupštine Crne Gore,
održane 14. novembra 2019. godine**

Sjednica je počela u 9.05 časova.

Sjednici je predsjedavao Slaven Radunović, predsjednik Odbora.

Sjednici su prisustvovali članovi Odbora: Marija Maja Ćatović, Daliborka Pejović, Nikola Rakočević, Mihailo Anđušić, Momčilo Martinović, Ljiljana Đurašković i Ranko Krivokapić.

Sjednici su prisustvovali: Aleksandar Drljević, glavni pregovarač Crne Gore sa EU, Marijana Laković Drašković, generalna direktorica Direktorata za pravosuđe u Ministarstvu pravde i pregovaračica za poglavlja 23 i 24, Marko Mrdak, zamjenik glavnog pregovarača za poglavlja pravne tekovine EU i Anđela Kaluđerović Vuković, saradnica u Kancelariji za evropske integracije.

Sjednici nije prisustvovao zamjenik predsjednika Odbora Adrijan Vuksanović; kao njegova zamjena, sjednici je prisustvovao poslanik Nedžad Drešević.

Sjednici nisu prisustvovali: Sanja Pavićević, Branko Radulović i Neđeljko Rudović.

Sjednici su prisustvovali sekretarka Odbora Marija Maraš i saradnici u Sekretarijatu Odbora Aleksandra Leković, Marija Milošević i Luka Pejović.

Sjednica je bila otvorena za javnost.

* * * * *

Nakon što je konstatovao da postoji kvorum za rad, predsjednik Odbora Slaven Radunović potvrdio je da je usvojen predviđeni

DNEVNI RED:

1. **11. polugodišnji izvještaj o ukupnim aktivnostima u okviru procesa integracije Crne Gore u Evropsku uniju za period januar – jun 2019. godine;**
2. **22. kvartalni izvještaj o ukupnim aktivnostima u okviru procesa integracije Crne Gore u Evropsku uniju za period april – jun 2019. godine;**
3. **Razno.**

Predsjednik Odbora predložio je da se, u cilju efikasnosti, objedini diskusija o izvještajima u okviru prve dvije tačke dnevnog reda. Predlog je jednoglasno prihvaćen.

* * * * *

TAČKE 1 i 2

11. POLUGODIŠNJI IZVJEŠTAJ O UKUPnim AKTIVNOSTIMA U OKVIRU PROCESA INTEGRACIJE CRNE GORE U EVROPSKU UNIJU ZA PERIOD JANUAR – JUN 2019. GODINE

22. KVARTALNI IZVJEŠTAJ O UKUPnim AKTIVNOSTIMA U OKVIRU PROCESA INTEGRACIJE CRNE GORE U EVROPSKU UNIJU ZA PERIOD APRIL – JUN 2019. GODINE

Predsjednik Odbora za evropske integracije Slaven Radunović je, otvarajući raspravu u okviru prve dvije tačke dnevnog reda, riječ dao Aleksandru Drljeviću, glavnom pregovaraču Crne Gore sa EU, da predstavi izvještaje članovima Odbora.

Drljević je kazao da Skupština Crne Gore predstavlja važnog partnera, kako u kreiranju nacionalnih propisa i usaglašavanju zakonodavstva sa pravnom tekovinom Evropske unije, tako i kao institucija koja promoviše evropske vrijednosti i standarde. On je istakao da pregovaračka struktura u kontinuitetu aktivno radi na ispunjavanju obaveza koje proističu iz evropske agende, i da se u prethodnom periodu intenzivno radilo na dostizanju najvažnijeg vanjskopolitičkog cilja Crne Gore, članstva u Evropskoj uniji. Glavni pregovarač Crne Gore sa EU je kazao da je u izvještajnom periodu podstaknuta dinamika rada radnih grupa, te da su definisani jasni planovi za ispunjavanje preporuka iz Izvještaja Evropske komisije o Crnoj Gori za 2019. godinu.

Kada je u pitanju XI polugodišnji izvještaj o ukupnim aktivnostima u okviru procesa integracije Crne Gore u Evropsku uniju, za period januar – jun 2019. godine, Drljević naglašava da sprovedene aktivnosti predstavljaju odraz kontinuirane posvećenosti ispunjavanju obaveza u okviru pregovaračkog procesa. U kontekstu sprovođenja Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, izvještajni period obilježila je intenzivna komunikacija između Crne Gore i Evropske unije, što se ogleda kroz održane sastanke:

- Sedamnaesti sastanak Parlamentarnog odbora za stabilizaciju i pridruživanje Evropske unije i Crne Gore;
- Deseti sastanak Savjeta za stabilizaciju i pridruživanje Evropske unije i Crne Gore;
- Sastanak Zajedničkog konsultativnog odbora civilnog sektora Evropske unije i Crne Gore;
- Sjednica Zajedničkog savjetodavnog odbora između Komiteta regionala EU i Zajednice opština Crne Gore.

Kada je napredak u pregovaračkom procesu u pitanju, Aleksandar Drljević ističe da je Vlada Crne Gore usvojila *Pregovaračku poziciju Crne Gore na Međuvladinoj konferenciji o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji za pregovaračko poglavlje 8 – Konkurenčija*, dok je u okviru napretka u pregovaračkim poglavljima 23 i 24: usvojen *Osmi polugodišnji izvještaj o realizaciji Akcionog plana za poglavlje 23*, donijeta *Odluka o Savjetu za vladavinu prava i održano pet ekspertske misije*. Kada su strategijska dokumenta i izvještaji u pitanju, Drljević ističe donošenje *Programa ekonomskih reformi Crne Gore za period 2019-2021*, te usvajanje *Dvadesetprvog i Dvadesetdrugog kvartalnog izvještaja o ukupnim aktivnostima u okviru procesa integracije za period oktobar - decembar 2018, odnosno januar – mart 2019. godine*.

U osvrtu na preporuke Parlamentarnog odbora za stabilizaciju i pridruživanje, glavni pregovarač Crne Gore sa EU je istakao izradu prvih nacrti zakonskih rješenja kada je izborne zakonodavstvo u pitanju, potpisivanje *Sporazuma o snižavanju cijena rominga za zemlje*

Zapadnog Balkana, i proglašenje Ulcinjske Solane zaštićenim područjem – parkom prirode i kandidovanje Solane za Ramsar područje.

U diskusiji koja je uslijedila, poslanik Mihailo Anđušić ocijenio je predstavljeni izvještaj kao tehnički, izrazivši očekivanje da će naredni sadržati više praktičnih i političkih elemenata. Interesovalo ga je da li su indikatori usporavanja procesa više političke prirode, kao i da li glavni pregovarač očekuje da će Crna Gora u narednoj godini zatvoriti određena pregovaračka poglavlja.

Aleksandar Drljević, glavni pregovarač Crne Gore sa EU, kazao je da ne postoji nazadovanje ni u jednom pregovaračkom poglavlju, a da se u Izvještaju EK o Crnoj Gori konstatuje napredak za sva ključna poglavlja. Istakao je da su turbulencije unutar Evropske unije pomjerile fokus pažnje država članica u drugom pravcu u odnosu na proširenje EU, konstatujući da je proces pristupanja tehnički proces koji zahtijeva usklajivanje zakonodavstva, ocjenu administrativnih kapaciteta i pripremu određenih strateških dokumenata, ali da krajnji cilj pristupanja države EU zavisi od političkih odluka država članica Unije. Kada je zatvaranje poglavlja u pitanju, Drljević je istakao da je postignuta interna spremnost za zatvaranje poglavlja 6 – Privredno pravo, 7 – Pravo intelektualne svojine, 20 – Preduzetništvo i industrijska politika i 21 – Trans-evropske mreže, ali da nedostaje politička volja i podrška od strane država članica Evropske unije da se doneše odluka o zatvaranju pomenutih poglavlja.

Predsjednik Odbora Slaven Radunović, kazao je da bi u nekom od narednih izvještaja koji budu razmatrani na sjednicama Odbora Kancelarija za evropske integracije mogla pripremiti grafički prikaz spremnosti po pregovaračkim poglavljima, kako bi i članovi Odbora imali bolji uvid u trenutno stanje kada je zatvaranje poglavlja u pitanju.

Članicu Odbora Daliborku Pejović zanimalo je da li prioriteti Crne Gore u pregovaračkom procesu prate prioritete Evropske unije, navodeći da Evropska unija visoko na agendi postavlja migracionu politiku i digitalizaciju, dok je vladavina prava izazov ne samo zemljama kandidatima već i državama članicama EU. Poslanica Pejović smatra da su uloženi veliki napori i da su ostvareni zapaženi rezultati u procesu pregovora Crne Gore i EU, ali da izostaje vrednovanje postignutih rezultata od strane EU, što se vidi i na primjeru drugih zemalja u regionu.

Pejović se osvrnula i na napredak u otvaranju poglavlja 8 – Konkurenca. Ona je postavila pitanje da li je dobro usvajati zakone samo zbog poštovanja definisanih rokova i potencijalnog straha od kašnjenja, a bez podzakonskih akata i implementacionih mehanizama koji trebaju pratiti te zakone, te da li se u izvještajima Vlade o aktivnostima u procesu pristupanja EU predlog zakona tretira kao realizovan u trenutku kada ga usvoji Vlada ili onda kada ga usvoji Skupština. Poslanicu Pejović interesovalo je da li Savjet za vladavinu prava može „uči“ u domen nadležnosti državnih institucija koje trebaju da sprovode zaključke Savjeta i obaveze iz evropske i domaće agende, te da li postoje nedostaci u radu Savjeta, kako u institucionalnom tako i u kadrovskom smislu.

Takođe, Pejović se interesovala za rad Komisije za nadzor radova na autoputu, za proširenje kapaciteta u Upravi za izvršenje krivičnih sankcija i dodijeljena sredstva za kadrovske strukture, kao i za nepoklapanje statističkih podataka u odnosu na sektorske politike sa izvještajima MONSTAT-a i EUROSTAT-a.

Glavni pregovarač Crne Gore sa EU kazao je da se kroz redovnu komunikaciju sa Evropskom komisijom i državama članicama EU, u različitim formatima političkog i konsultativnog dijaloga, razgovara o svim pitanjima koja su dio integracijskog procesa Crne Gore u Evropsku uniju, te

da su sva pomenuta pitanja poslanice Pejović teme redovnog dijaloga između Crne Gore i EU. Kada je poglavlje 8 – Konkurenčija u pitanju, Drljević je istakao da je pregovaračka pozicija spremna, ali da je potrebno da se svih 28 država članica EU usaglase oko otvaranja poglavlja, te da do sada imamo pristanak 25 država članica. Takođe, Drljević je kazao da će konačna zajednička pozicija za poglavlje 8 biti jedno od pitanja koje će uticati na samo otvaranje pregovaračkog poglavlja, a da ukoliko dođe do značajnih promjena okolnosti pregovaračka pozicija se može promijeniti, kako bi se aktuelne stvari u tom trenutku integrisale.

Drljević je informisao da se, u dijelu usvajanja zakona, kroz razgovore sa Evropskom komisijom došlo do rješenja da se kao ispunjena obaveza tretira momenat kada zakon bude usvojen od strane Vlade Crne Gore, ali da se EK izvještava o svim zakonima koji pretrpe određene izmjene u Skupštini Crne Gore prilikom njihovog usvajanja. U nastavku, Drljević je kazao da je čitav proces pregovora vezan za usklađivanje domaćeg zakonodavstva sa zakonodavstvom EU, da ne posjeduje informacije o radu Komisije za nadzor radova na autoputu, te da je MONSTAT pokazao volju za intenziviranje rada, ali i da postoji prostor za njegovo unapređenje.

Marijana Laković Drašković, generalna direktorka Direktorata za pravosuđe u Ministarstvu pravde i pregovaračica za poglavlja 23 i 24, kazala je da rad Savjeta za vladavinu prava i ukupna pregovaračka struktura intenziviraju rad, kako kroz sjednice Savjeta za vladavinu prava, tako i kroz Kolegijum za pregovore i sjednice radnih grupa. U saradnji sa predstavnicima civilnog sektora u okviru Radne grupe za poglavlje 23, definišu se konkretni izazovi koji se u vidu preporuka upućuju državnim organima, potom se usvojeni izvještaj u okviru radne grupe dostavlja Savjetu za vladavinu prava, na čijim sastancima se uvijek razgovara o realizovanim obavezama od strane državnih organa u cilju unapređenja stanja u oblasti vladavine prava. Kada je Uprava za izvršenje krivičnih sankcija u pitanju, Marijana Laković Drašković je kazala da je Uprava sada nezavisan organ, te da se svakodnevno radi na unapređenju kako prostornih i ljudskih kapaciteta, tako i na bezbjednosti.

Članica Odbora za evropske integracije Daliborka Pejović predložila je da ministarstva naprave pregled do sada nerealizovanih podzakonskih akata, jer oni podrazumijevaju konkretnije obaveze kada su u pitanju infrastruktura, kadrovski resursi i restrukturiranje državnih organa.

Slaven Radunović, predsjednik Odbora za evropske integracije, istakao je potrebu da rukovodstvo MONSTAT-a iskaže volju da se svojim poslom bavi na profesionalan način, jer ukoliko se u Crnoj Gori proizvode statistički podaci koji su upitni, isti se ne mogu smatrati za kredibilne od strane Evropske komisije.

Član Odbora Ranko Krivokapić smatra za činjenicu da Crna Gora napreduje u pregovaračkom procesu u tehničkom smislu, ali da u političkom smislu nazaduje, kao i to da će odluka o punopravnom članstvu Crne Gore u Evropskoj uniji biti politička odluka. Kao razloge nazadovanja Krivokapić navodi slabiji rezultat rada Skupštine Crne Gore u prethodne četiri godine i pad povjerenja građana u sudstvo, što su dvije ključne stvari u političkim kriterijumima. Takođe, navodi političko nazadovanje u dijelu vladavine prava, te ističe da je neophodna demokratizaciju tužilaštva i početak napretka u ovoj oblasti. Na planu međunarodne saradnje Crne Gore, Krivokapić smatra da ona nikada nije bila upitna, ali da je jeste politički upitno odsustvo učešća Crne Gore u inicijativi Mali šengen.

Mariju Maju Ćatović, članicu Odbora, interesovala je spremnost Crne Gore za zatvaranje pregovaračkih poglavlja, kao i trenutno stanje u pregovaračkom procesu imajući u vidu situaciju unutar Evropske unije. Ona je ujedno istakla da je, po njenom mišljenju, učešće Crne

Gore u Malom šengenu neprihvatljivo i da predstavlja korak unazad kada su evropske integracije u pitanju.

Aleksandar Drljević, glavni pregovarač Crne Gore sa EU, kazao je da je i on lično nezadovoljan bilansom od tri zatvorena pregovaračka poglavlja, jer je Crna Gora interno spremna za zatvaranje nekoliko poglavlja, te da se kroz razgovore sa predstavnicima država članica i institucija Evropske unije interesovao za pomenutu situaciju i dinamiku pregovora. Kada se govori jezikom mjerila, Drljević ističe da postoje poglavlja u kojima je Crna Gora imala jasno definisana mjerila koja su ispunjena, te da je logičan slijed događaja da ista budu zatvorena, ali da za to trenutno ne postoji politička volja pojedinih država članica EU. Slaže se sa konstatacijom poslanice Čatović da Mali šengen kao vid asocijacije nije potreban Crnoj Gori i da bi usporio proces pristupanja EU, iz razloga što je Crna Gora „duboko zagazila“ u integracioni proces, čemu svjedoče mnogi parametri, i da iz pomenutih razloga Crna Gora ne može biti „u istoj ravni“ sa ostalim državama Zapadnog Balkana.

Predsjednik Odbora Slaven Radunović smatra da su države istočnog bloka, koje su sada članice Evropske unije, prošle mnogo trnovitiji put ka demokratizaciji institucija i cijelokupnog društva nego što je to slučaj sa Crnom Gorom, te da stoga razloge za dugotrajni proces pristupanja Crne Gore EU ne treba tražiti u izlasku iz sistema socijalističkog uređenja kojem je Crna Gora nekada pripadala, već u manjku napretka na polju vladavine prava, posebno uzimajući u obzir činjenicu da zatvaranje pregovaračkih poglavlja zavisi od izbalansiranog napretka u poglavljima 23 i 24. Radunović smatra da blokiranje otvaranja pregovora Evropske unije sa Albanijom i Sjevernom Makedonijom od strane istih država članica Unije koje blokiraju Crnu Goru na putu ka zatvaranju poglavlja za koje postoji interna spremnost, jasno pokazuje da je u pitanju manjak političke volje od strane EU kada su evropske integracije Zapadnog Balkana u pitanju. Radunović izražava mišljenje da je iskazivanje negativnog odnosa Crne Gore prema saradnji sa susjedima u okviru Malog šengena zabrinjavajuće, ujedno postavljajući pitanje zbog čega za Crnu Goru ne bi bilo korisno da olakšala prelazak granica i smanji zadržavanje na graničnim prelazima kamiona koji bi izvozili i uvozili proizvode, posebno imajući u vidu da najveći dio robe i kapitala Crna Gora razmjenjuje sa susjednim državama.

Glavni pregovarač Crne Gore sa EU kazao je da je Crna Gora propustila određene šanse kada je proces evropskih integracija u pitanju, ali je istakao da se ne smije zanemariti činjenica da Crna Gora do 2006. godine nije imala riješeno državno pitanje, za razliku od drugih država istočnog bloka, koje su mogле samostalno donositi odluke i brže napredovati u procesu pristupanja EU. Drljević smatra da postoji određena doza rezerve unutar EU kada je politika proširenja u pitanju, što se posebno vidjelo na primjeru Sjeverne Makedonije. Za situaciju Crne Gore u vezi sa inicijativom Malog šengena, Drljević je istakao da je kretanje za građane Crne Gore već olakšano i da oni mogu da putuju u Srbiju i Albaniju sa ličnim kartama, a da preduzetnici bez problema obavljaju poslovne aktivnosti, te da stoga smatra da je za Crnu Goru bolje da se fokusira na ispunjavanje obaveza iz evropske agende.

Marijana Laković Drašković, pregovaračica za poglavlja 23 i 24, istakla je da bi puna funkcionalnost u radu Skupštine Crne Gore doprinijela napretku u poglavljima 23 i 24, imajući u vidu trenutnu situaciju da su Sudski savjet i tužilaštvo u „vd stanju“ i da istaknuti pravnici još nijesu izabrani za članstvo u Sudskom savjetu.

Kako više nije bilo zainteresovanih za diskusiju, predsjednik Odbora za evropske integracije stavio je na glasanje 11. polugodišnji izvještaj o ukupnim aktivnostima u okviru procesa integracije Crne Gore u Evropsku uniju za period januar – jun 2019. godine, a potom i 22. kvartalni izvještaj o ukupnim aktivnostima u okviru procesa integracije Crne Gore u Evropsku uniju za period april – jun 2019. godine.

Izvještaji su usvojeni većinom glasova članova Odbora (pet glasova „ZA“ i dva glasa „UZDRŽAN“). Za usvajanje izvještaja su glasali poslanici: Marija Maja Ćatović, Daliborka Pejović, Mihailo Andušić, Momčilo Martinović i Nedžad Drešević, dok su uzdržani bili poslanici Slaven Radunović i Ljiljana Đurašković. Stoga je predsjednik Odbora konstatovao da su predloženi izvještaji usvojeni.

TAČKA 3

RAZNO

Predsjednik Odbora za evropske integracije Slaven Radunović informisao je članove Odbora o predstojećim okruglim stolovima koji se tiču poglavlja 27 – Životna sredina i klimatske promjene, koji predstavljaju kulminaciju rada Odbora u prethodnim mjesecima na nadzornim aktivnostima u okviru ovog poglavlja, koji se realizovao kroz obilaske crnogorskih opština i sastanke sa civilnim sektorom, sa ciljem upoznavanja sa realnom situacijom u vezi crnih ekoloških tačaka i problemima koji se tiču tretiranja otpadnih voda, zagađenja vazduha, odlaganja otpada i slično.

Kada su međunarodne aktivnosti u pitanju, predsjednik Radunović je istakao da su za predstojeći COSAC, koji će biti održan u Helsinkiju, poslanici Ranko Krivokapić i Branko Radulović otkazali učešće, dok je za zvaničnu posjetu Odbora za evropske integracije Islandu predložio delegaciju u sastavu: Slaven Radunović, Daliborka Pejović i Momčilo Martinović. Odbor se pozitivno izjasnio o pomenutom predlogu.

Sjednica je zaključena u 10.35 časova.

SEKRETARKA ODBORA

Marija Maraš

PREDSJEDNIK ODBORA

Slaven Radunović